

דגשים אקטואליים מתוך סקירת הפיקוח על הבנקים ל-2019 ומחצית 2020

12 מאי 2020

מה בסקירה?

- **הסקירה דנה בעיקרה ביישום של יעדי הפיקוח על הבנקים:**
 - **יישום רפורמת התחרות:** מתן רישיון לבנק חדש- הבנק הדיגיטלי הראשון, השלמת הפרדת חברות כרטיסי האשראי, התחלת פעילות מאגר נתוני אשראי שהוקדם ע"י בנק ישראל ועוד
 - **קידום חדשנות:** קביעת מתווה למעבר לעולם תשלומים מתקדם (EMV) ב-2020, פתיחת חשבון באמצעות זיהוי פנים (שהובילה להגדלת פתיחת חשבונות באופן מקוון), קידום פרויקט בנקאות פתוחה ועוד
 - **קידום התייעלות בבנקאות**
 - **חיזוק ניהול הסיכונים,** בדגש על סיכוני סייבר
 - **קידום ההוגנות**
- **עם זאת, יש בסקירה מידע רב על תקופת משבר הקורונה (5 תיבות ייעודית):** ניתוח צעדי הפיקוח במשבר, השיקולים בבסיס הצעדים, וההתפתחויות בשטח (בבנקאות בעולם ובישראל)

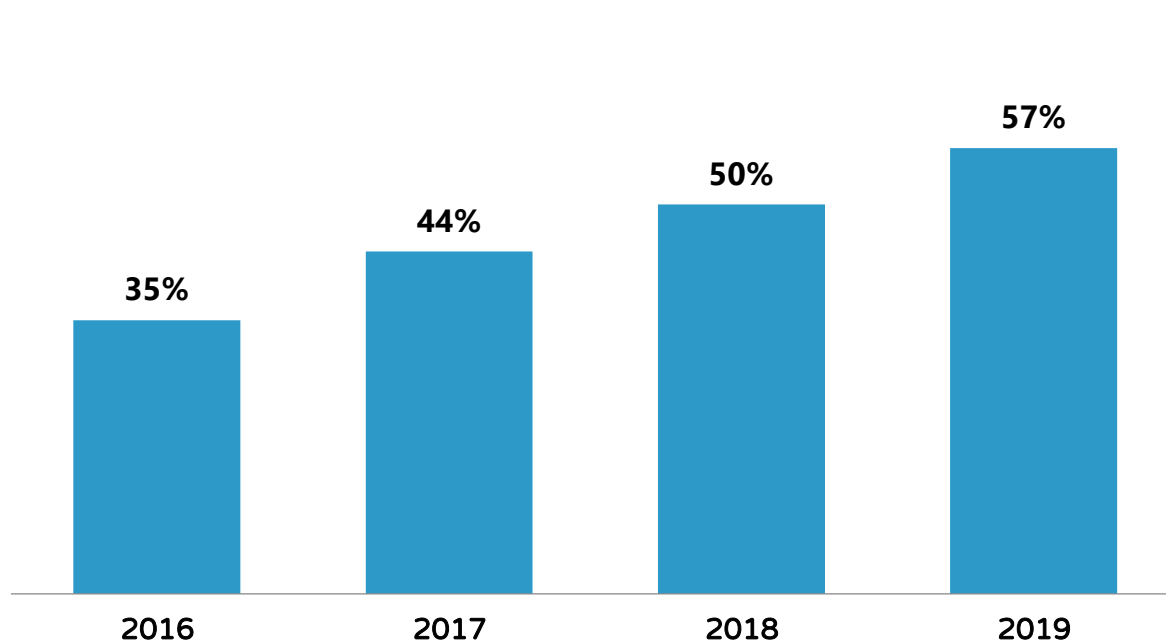
דגשים מתוך מכתב המפקחת (פרק א' עמודים 1 - 7)

- **הפיקוח התכונן מראש למשבר:** לקחי המשבר העולמי ב-2008 הופנמו והונחלו למערכת הבנקאית- יחסי ההון והנזילות עלו, ריכוזיות תיק האשראי ירדה מאוד, ושופרה איכות ניהול הסיכונים.
- עם פריצתו פגש **משבר וירוס הקורונה מערכת בנקאות ישראלית איתנה וערוכה** לספיגתו של משבר גדול, ובעלת יכולת לתמוך במשק הישראלי.
- **הבנקים נרתמו והגיבו מהר מהרגע הראשון של המשבר** – במתן אשראי ודחיות תשלומים (עברו במהירות משגרה לחירום).
- **הטרנספורמציה הדיגיטלית** שעברה מערכת הבנקאות בשנים האחרונות, בליווי ובהנחיה של הפיקוח על הבנקים, אפשרה את המשך מתן השירותים הבנקאיים לציבור במשבר, גם כשרוב סניפי הבנקים נסגרו.

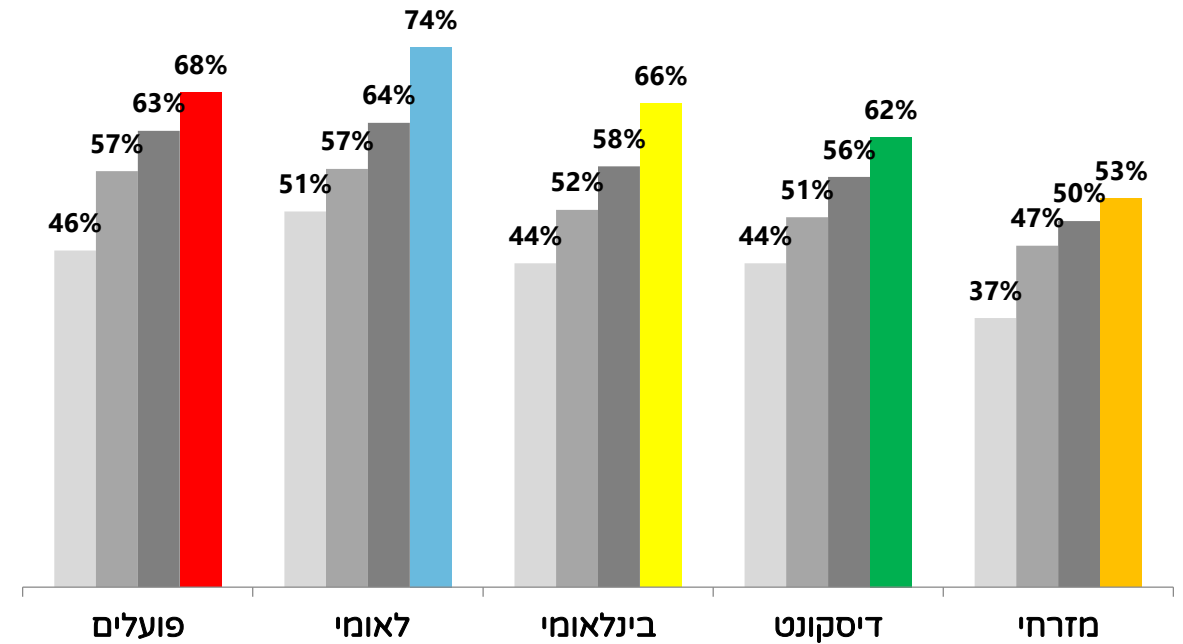
השימוש באמצעים הישירים התגבר בשנים האחרונות: הדבר אפשר למערכת הבנקאית להמשיך לספק שירותים בסגר

שיעור ביצוע פעולות בעסקים קטנים בערוצים ישירים מסך כל הפעולות
2019-2016

שיעור השימוש (מידע ופעולות) של משקי הבית בערוצים הישירים
2019-2016

דגשים מתוך מכתב המפקחת - 2

- המשבר הציף בפני הפיקוח על הבנקים לא מעט דילמות ואתגרים והצריך חשיבה שונה מאשר בעת שגרה. לדוגמה, שאלנו את עצמנו **האם עלינו לעודד את מערכת הבנקאות ליטול יותר סיכונים, דווקא בתקופה שבה הסיכונים מתעצמים?** (כשהמקורות של הבנקים הם פיקדונות הציבור).
- התפיסה של בנק ישראל היא שכדי לצמצם את הסיכון למיתון כבד ומתמשך במשק, לסייע להנעת גלגלי המשק ולהבטיח יציאה מהירה מהמשבר, חשוב שהבנקים יגדילו את התיאבון לסיכון בעת הזו, והכל אגב חיתום איכותי וניהול סיכונים מושכל.
- עם זאת המערכת הבנקאית יכולה להוות השלמה ולא תחליף לפתרונות שמבוססים על הסיוע הממשלתי.

דגשים מתוך מכתב המפקחת - 3

- על בסיס המידע שעומד בידינו בעת כתיבת סקירה זו, **בתרחיש המרכזי לשנה הקרובה**, שמניח שהיציאה של הכלכלה מהמשבר כבר החלה ותימשך אולם היא תהיה הדרגתית, שיעור הפסדי האשראי במערכת הבנקאות, שעמד על 0.3% מתיק האשראי ב-2019, צפוי לגדול באופן משמעותי, תוך שונות בין הבנקים, בהתאם לאופי פעילותו של כל בנק.

- משתנה מרכזי שמשפיע על הפסדי האשראי הוא **גובה האבטלה במשק**.
- **הפסדי האשראי, לצד הפסדים בגין התממשות סיכוני שוק ברבעון הראשון, צפויים להשפיע משמעותית על השורה תחתונה של הרווח של הבנקים.**
- **למרות זאת, יחסי ההון צפויים להישאר גבוהים והבנקים יוכלו לספוג את הפגיעה.**

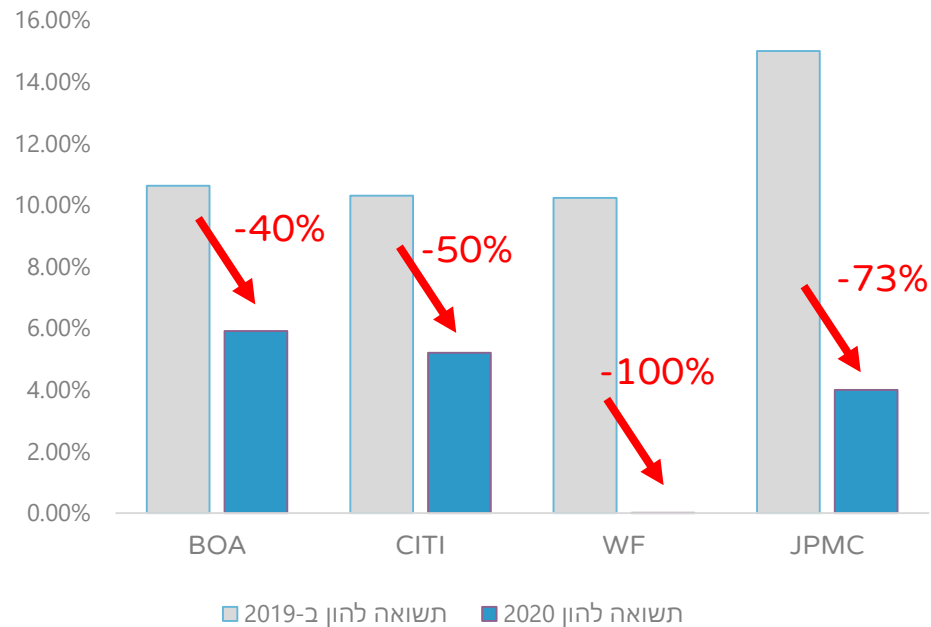
השפעת הקורונה: דגשים מדוחות כספיים של בנקים זרים (תיבה א'-6, פרק א' עמודים 119 - 123)

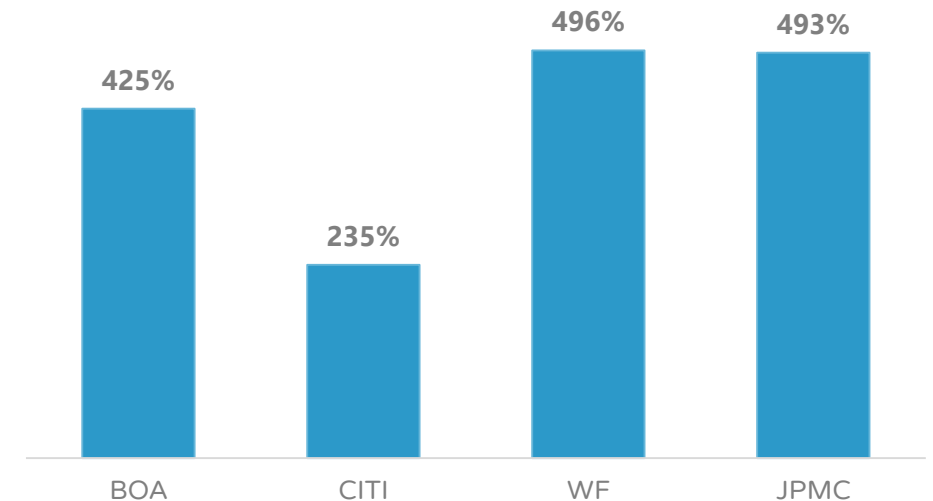
- הגידול בהפרשה להפסדי אשראי פגע משמעותית בתשואה להון.

- דוחות כספיים של בנקים בעולם משקפים עליה משמעותית בהפרשות להפסדי אשראי בעקבות המשבר.

התשואה להון, בנקים נבחרים בארה"ב,
2019 – רבעון ראשון 2020

שיעור השינוי בהוצאה להפסדי אשראי, בנקים נבחרים בארה"ב,
ממוצע רבעוני רבעון ראשון 2019 מול רבעון ראשון 2020

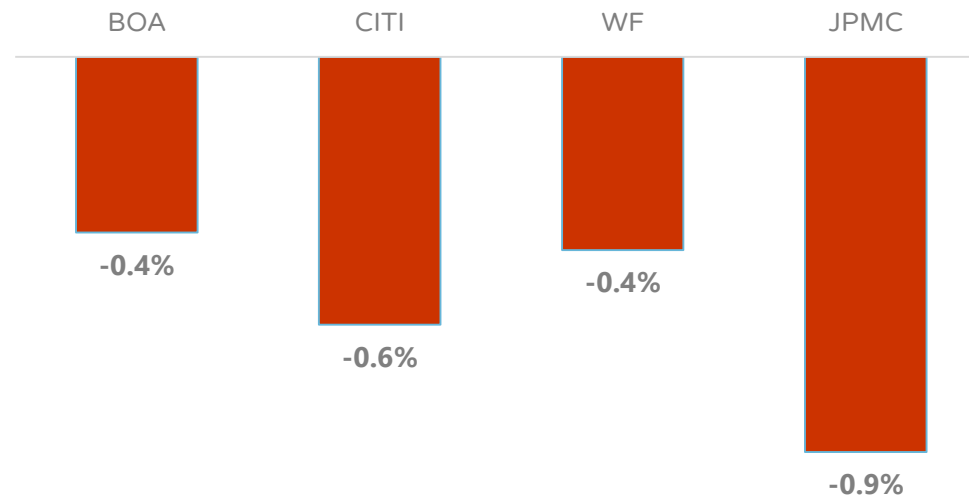

השפעת הקורונה: דגשים מדוחות כספיים של בנקים זרים (תיבה א'-6, פרק א' עמודים 119 - 123)

- יחסי ההון ירדו משמעותית בעקבות הגידול בהפרשה להפסדי אשראי, הפסדי השוק והגידול באשראי

השינוי ביחסי ההון, בנקים נבחרים בארה"ב
רבעון רביעי 2019 - רבעון ראשון 2020

צעדים שעשו רגולטורים במשבר לתמיכה בכלכלה (תיבה ג'-2, פרק ג' עמודים 26 - 39)

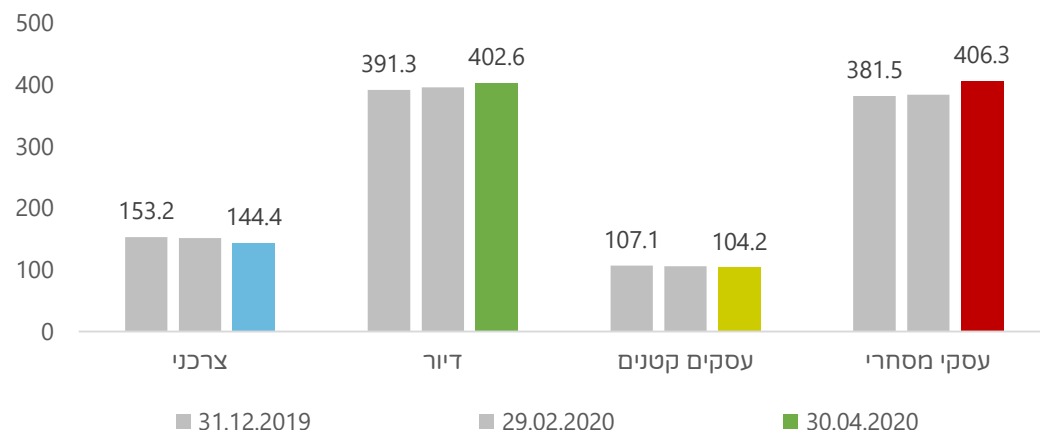
- בעקבות משבר הקורונה נקטו רשויות שמפקחות על מערכות הבנקאות בעולם בצעדים מגוונים כדי לסייע לציבור ולתמוך בפעילות הכלכלית.
- צעדים אלה כללו: הקלות בהון, הקלות בנזילות, הבהרות חשבונאיות שנועדו להקל על זחיית תשלומים, מגבלות על תגמול וחלוקת דיווידנד, עידוד צעדי סיוע ללקוחות שנפגעו מהמשבר, זמינות שירותים בנקאיים והמשכיות עסקית, הפחתת עומס רגולטורי ועוד.
- הפיקוח על הבנקים בישראל נקט בצעדים דומים לאלה שננקטו בעולם ברוב התחומים, מיד בחודש הראשון של המשבר.

אשראי וריביות במשבר הקורונה – מרץ-ואפריל (תיבה א'-5, פרק א' עמודים 113 - 118)

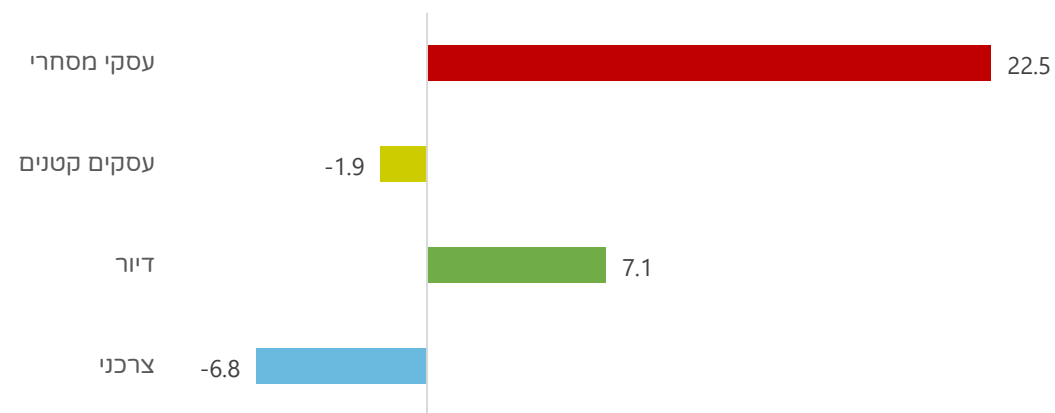
מגמות באשראי במהלך המשבר (מרץ-אפריל): חל גידול משמעותי בסך האשראי, תוך שונות גבוהה בין המגזרים

שינוי בהיקף האשראי בחודשים מרץ-אפריל (במיליארדי ש"ח)	
20.9	סך האשראי למשק
22.5	עסקים מסחריים וגדולים
-1.9	עסקים קטנים
7.1	משכנתאות
-6.8	צרכני

התפתחות יתרת האשראי בחלוקה לסגמנטים
מיליארדי שקלים

שינוי ביתרת האשראי במהלך חודש מרץ-אפריל
מיליארדי שקלים

מגמות באשראי במהלך חודש אפריל: אשראי הצרכני

משכנתאות: באפריל נמשך הגידול המהיר במשכנתאות, אולם בקצב יותר נמוך מחודש מרץ (הועמדו 5 מיליארדי שח. בשים לב למיעוט ימי עסקים עקב פסח)

צרכני: חלה ירידה חדה באשראי הצרכני

- **בעיקר עקב ירידה בביקוש** לצריכה פרטית (כפי שנראה גם בהוצאות בכרטיסי אשראי)

לצד צמצום פעולות שיווק אקטיבי על-ידי הבנקים

מגמות באשראי במהלך חודש אפריל: עסקים קטנים

במסגרת הקרן לעסקים קטנים בערבות המדינה:

- אושרו כ- 8.2 מיליארדי ש"ח
- כל זאת כאשר הבנקים בתשומות עבודה חלקיות ומיעוט ימי עסקים בחודש אפריל

בקשות שאושרו	בקשות שנבדקו	בקשות שהוגשו	נכון ליום 07.05.2020
8.2 מיליארדי ₪			היקף האשראי
21,500	31,300	54,300	מספר בקשות

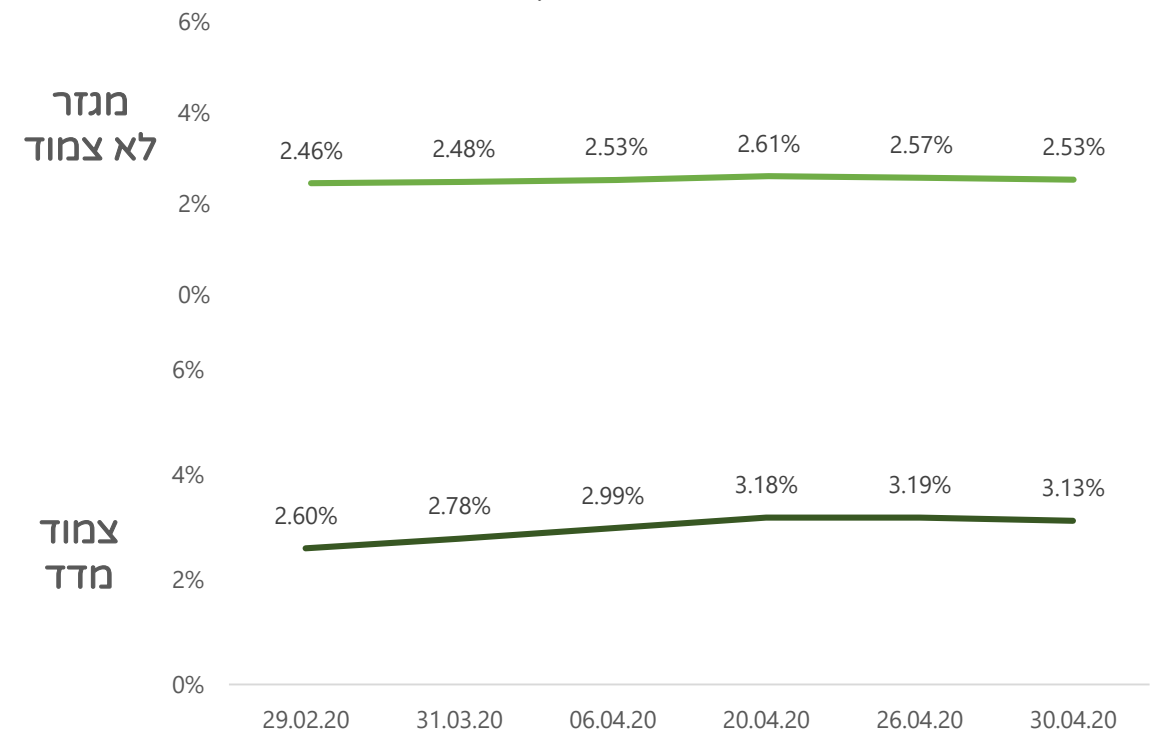
- **הקרן לעסקים קטנים (בערבות של 15%) לא נותנת מענה למרבית העסקים בסיכון גבוה:** מסעדות ובתי קפה; אולמות, גני אירועים וקייטרינג (כולל תעשיות נלוות); תיירות (רוב בתי המלון, סוכני נסיעות); מסחר בכלי רכב, שירותים ציבוריים (מתנ"סים וכו'); הי טק; ועוד. חלק מהעסקים בענפים הללו יצטרכו הקלות מעבר לאשראי, עד לתום המשבר
- **הקרן לעסקים גדולים, מעל 400 מ"ח מחזור (בערבות 12%) – טרם הופעלה ע"י האוצר**

בעקבות צעדי בנק ישראל נעצרה העלייה בריבית על המשכנתאות

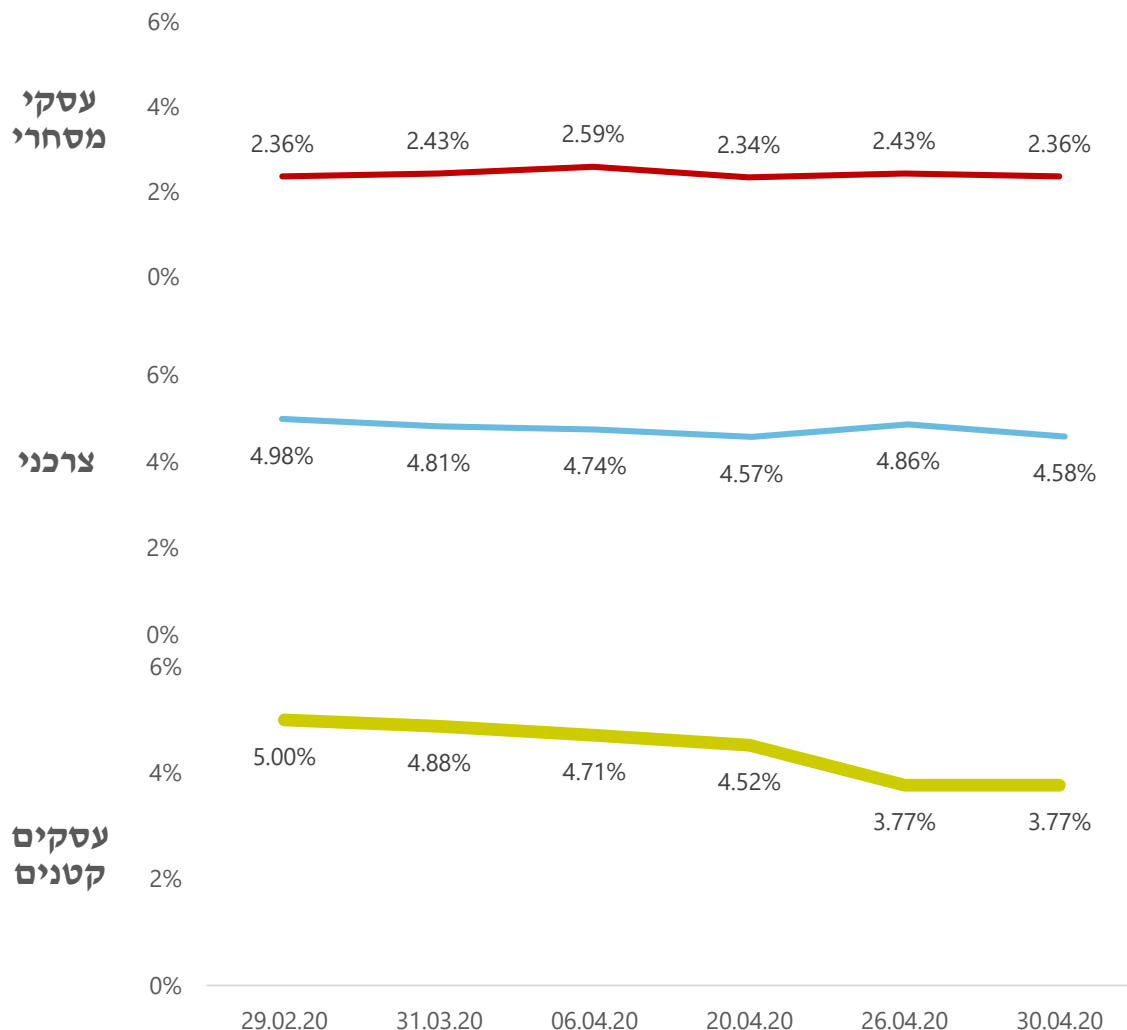
- צעדי בנק ישראל בתחום המוניטרי והציפיה הפיקוחית שהועברה למערכת הבנקאית בנוגע לתמחור ההלוואות הובילו **לעצירת העלייה בריביות על משכנתאות ואף לירידה קלה חזרה**

התפתחות שיעור הריבית באשראי במהלך המשבר - דיוור מגזר שקלי

הריבית על אשראי לעסקים קטנים ירדה משמעותית

התפתחות שיעור הריבית באשראי במהלך המשבר
מגזר שקלי לא צמוד

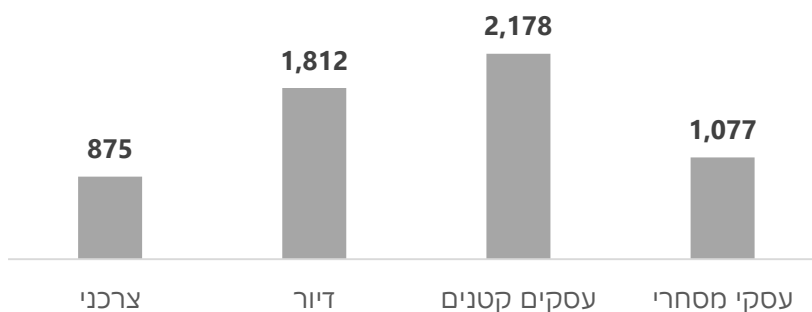
- הריבית על אשראי לעסקים קטנים ירדה משמעותית** בעיקר בעקבות הקרן לעסקים קטנים של האוצר (בריבית פריים + 1.5%) וההלואות המוניטריות שהציע בנק ישראל לבנקים בריבית של 0.1% לצורך העמדת אשראי לעסקים קטנים.

דחיות תשלומי אשראי מתבצעות בהיקף חסר תקדים מתחילת המשבר, עוד טרם גיבוש המתווה של כלל הבנקים בתחילת חודש

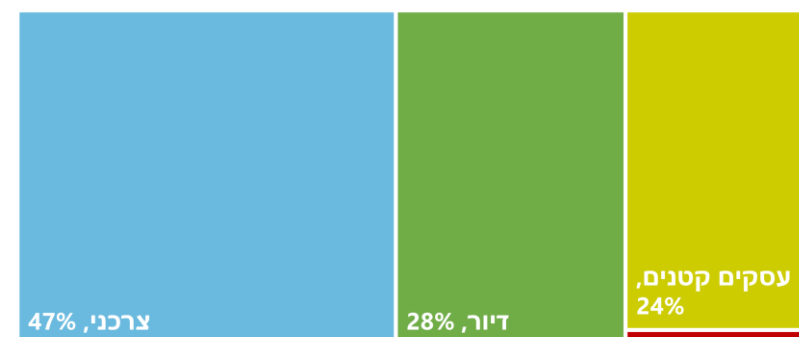
סכום הדחייה (מיליוני ש"ח)	מספר הלוואות בהן נדחו תשלומים (מרץ-תחילת מאי)	
5,942	472,149	סך כל הלווים
1,077	5,309	עסקים מסחריים וגדולים
2,177	111,025	עסקים קטנים
1,812	134,336	משכנתאות*
875	221,479	אשראי צרכני אחר

* דיור - מספר לקוחות שביקשו דחייה

היקף תשלומי הלוואות שנדחו על-ידי המערכת
הבנקאית החל מחודש מרץ

התפלגות בקשות דחיית תשלומי הלוואות

■ צרכני ■ דיור ■ עסקים קטנים ■ עסקי מסחרי